

Vergaderjaar 2007–2008

30 010

Gedetineerdenbegeleiding buitenland

Nr. 8

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 7 maart 2008

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken¹ bestond bij een viertal fracties de behoefte de minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de minister van Buitenlandse Zaken d.d. 4 december 2007 inzake het beleid ten aanzien van consulaire bijstand aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland (30 010, nr. 6).

De minister heeft op de vragen en opmerkingen geantwoord bij brief van 5 maart 2008. De vragen en opmerkingen van de fracties en de antwoorden van de minister zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Ormel

De waarnemend adjunct-griffier van de commissie,
Van der Bijl

¹ Samenstelling:

Leden: Van Bommel (SP), Van der Staaij (SGP), Wilders (PVV), Waalkens (PvdA), Van Baalen (VVD), Çörüz (CDA), Ormel (CDA), voorzitter, Ferrier (CDA), Van Velzen (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Blom (PvdA), Eijsink (PvdA), Van Dam (PvdA), Dezentjé Hamming (VVD), Irrgang (SP), Knops (CDA), Boekestijn (VVD), Voordewind (CU), Pechtold (D66), ondervoorzitter, Van Gennip (CDA), Ten Broeke (VVD), Peters (GL), Van Raak (SP), Gill'ard (PvdA) en Thieme (PvdD).

Plv. leden: De Wit (SP), Van der Vliet (SGP), De Roon (PVV), Vermeij (PvdA), Van Miltenburg (VVD), Ormztigt (CDA), Haverkamp (CDA), Kortenhorst (CDA), Van Dijk (SP), Ten Hoopen (CDA), Besselink (PvdA), Leerdam (PvdA), Arib (PvdA), Neppérus (VVD), Lempens (SP), Schermers (CDA), Griffith (VVD), Wiegman-van Meppelen Scheppink (CU), Koşer Kaya (D66), Jonker (CDA), Van Beek (VVD), Vendrik (GL), Gesthuizen (SP), Samsom (PvdA) en Ouwehand (PvdD).

I. OPMERKINGEN EN VRAGEN VAN DE FRACTIES

De leden van de fractie van het CDA hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Buitenlandse Zaken over het beleid ten aanzien van de consulaire bijstand aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland. Zij geven aan dat het aantal Nederlandse gedetineerden in buitenlandse gevangenissen nog steeds stijgt. De grote voorlichtingscampagne van het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft deze ontwikkeling helaas niet weten te keren. Ten aanzien van de gedetineerdenbegeleiding in het buitenland vragen zij de minister van Buitenlandse Zaken dan ook uitleg op de volgende punten.

Het aantal Nederlandse gedetineerden in het buitenland blijkt nog steeds toe te nemen. De druk op de consulaire bijstand neemt daarmee toe, terwijl de bezetting op de consulaire posten niet wordt uitgebreid. De leden van de fractie van het CDA willen hierbij hun waardering uiten voor de inzet van Stichting Epafra (hierna: Epafra) die de consulaire bijstand aanvult. Deze leden zijn van oordeel dat de bijstand die deze organisatie levert aan gedetineerde Nederlanders in het buitenland niet alleen waardevol maar ook noodzakelijk is gezien de genoemde toename van de druk op de consulaire bijstand. Bij de begroting is hieromtrent het amendement Van der Staaij c.s. (31 200 V, nr. 17) ingediend om Epafra meer subsidie toe te kennen. De leden van de fractie van het CDA vernemen graag van de minister van Buitenlandse Zaken in hoeverre inmiddels uitvoering is gegeven aan dit amendement. Kan de minister van Buitenlandse Zaken tevens aangeven hoe de indeling van de bezoeken wordt bepaald? Wat bepaalt uiteindelijk of de ambassadeur zelf bij een Nederlandse gedetineerde langsgaat, een consulaire medewerker, of juist een vrijwilliger van bijvoorbeeld Epafra? Wat zijn de normen die hiervoor worden aangehouden?

De leden van de CDA-fractie vragen eveneens een reactie over de actuele stand van zaken met betrekking tot de gedetineerden Bolt in Frankrijk, en Al-Mansouri in Iran. Uit verschillende berichtgevingen blijkt dat beiden praktisch geen contact hebben met de buitenwereld, dan alleen met de consulaire afgevaardigden. Klopt dit? Kan de minister van Buitenlandse Zaken uiteenzetten hoe in deze zaken wordt gehandeld? De minister van Buitenlandse Zaken gaf in zijn antwoord op kamervragen aan dat de heer Bolt «geregeld» wordt bezocht. Hoe vaak is dat? Hoe wordt dit aantal bepaald? En door wie zijn de bezoeken afgelegd?

De leden van de fractie van het CDA hebben kennisgenomen van het feit dat de minister van Buitenlandse Zaken uiteindelijk heeft besloten geen aanpassingen te doen in het systeem van de € 30-regeling. De overwegingen hiertoe overtuigen deze leden echter niet. De minister van Buitenlandse Zaken geeft aan dat koopkrachtindexering niet alleen per land maar tevens per detentiecentrum kan verschillen. Het is begrijpelijk dat een dermate vergaande indexering ondoenlijk is, maar de leden van de fractie van het CDA stellen dat het dan nog steeds te prefereren is om bijvoorbeeld per land of per regio te indexeren. Nu wordt echter gekozen voor het andere uiterste, namelijk, in het geheel niet indexeren. Kan de minister van Buitenlandse Zaken hierop een reactie geven? Enige vorm van indexering sluit immers aan bij de aanpak op grond van maatwerk, hetgeen de minister van Buitenlandse Zaken in zijn beleid benoemt? De leden van de fractie van het CDA zijn tevens benieuwd hoe andere landen binnen de EU dit aanpakken, kan de minister van Buitenlandse Zaken ook hierop reageren?

De leden van de fractie van het CDA geven aan dat door zeer aangescherpte controles bij de douane voor reizen vanaf Suriname en de Nederlandse Antillen de drugshandelroutes verschuiven. Koeriers richting Europa wijken nu uit naar routes via Latijns-Amerika of Afrika. Welke acties zijn er ingezet om hier iets tegen te ondernemen? En als er nog

geen acties zijn ingezet, kan de minister van Buitenlandse Zaken dan toelichten hoe deze ontwikkeling is te remmen en wat de minister daartoe gaat ondernemen? Deze leden geven ook aan dat het niet of laat melden van arrestaties van Nederlanders uit eerder onderzoek (Algemene Rekenkamer in 2005) vooral de groep bipatriden bleek te betreffen, namelijk de personen met de Nederlandse en de eigen nationaliteit van het land waar ze gevangen zitten. Deze groep heeft daardoor te laat of geheel geen toegang tot consulaire bijstand. De leden van de fractie van het CDA vinden dat in dit geval niet kan worden volstaan met het enkele feit dat het ministerie van Buitenlandse Zaken kennelijk «op de hoogte is» van de landen waarin het contact leggen met, en bezoeken van bipatride gedetineerden, een probleem is. De grondslag van het hele beleid is volgens deze leden dat de consulaire bijstand aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland wordt verbeterd. Kan de minister van Buitenlandse Zaken hierop een reactie geven en concreet aangeven welke acties sinds de laatste rapportage zijn genomen en wat de plannen zijn in de toekomst om ook deze Nederlandse onderdanen bijstand te kunnen verlenen? Begin 2006 heeft de minister van Buitenlandse Zaken al aangegeven een onderzoek te willen laten uitvoeren door het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) naar de achtergronden en beweegredenen voor het relatief hoge percentage van de Nederlandse gedetineerden in het buitenland. De minister van Buitenlandse Zaken geeft in zijn brief aan dat het WODC de laatste hand legt aan het rapport. Gezien het belang van de uitkomsten op het beleid t.a.v. Nederlandse gedetineerden in het buitenland vernemen de leden van de fractie van het CDA graag van de minister van Buitenlandse Zaken wanneer zij dit rapport en de reactie van de minister van Buitenlandse Zaken hierop precies kunnen verwachten? In de media komt naar voren dat in de drugshandel steeds vaker jonge mensen met een lager intelligentieniveau, of jonge mensen die verminderd stabiel zijn, actief zijn. Deze personen vormen een makkelijk doelwit voor drugshandelaren die hen inzetten als koerier. De leden van de fractie van het CDA vernemen graag een reactie van de minister van Buitenlandse Zaken op dit punt. Herkent de minister van Buitenlandse Zaken deze ontwikkeling en kan tevens worden aangegeven hoe dit gaat worden aangepakt?

De leden van de fractie van de PvdA hebben kennis genomen van de brief van 4 december 2007 en hebben daarover nog enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie vinden het belangrijk dat Nederlanders die in het buitenland gedetineerd zijn consulaire bijstand verleend krijgen. In zijn brief geeft de minister van Buitenlandse Zaken aan dat het aantal Nederlandse gedetineerden in het buitenland licht is toegenomen. Ook schrijft de minister van Buitenlandse Zaken dat hij niet uitsluit dat met de huidige toename van het aantal gedetineerden in de nabije toekomst uitbreiding van de personele capaciteit op sommige posten wenselijk wordt. Betekent dit concreet dat op dit moment uitbreiding ook daadwerkelijk wordt overwogen omdat er nu of in de nabije toekomst posten zijn die met personele capaciteitsproblemen (gaan) worstelen? Graag ontvangen deze leden een toelichting op dit punt.

In de brief geeft de minister van Buitenlandse Zaken aan dat zijn ministerie de afgelopen twee jaar een trend heeft ingezet om meer maatwerk te bieden. Ook geeft de minister van Buitenlandse Zaken aan dat als gevolg van dit maatwerk er in sommige situaties volstaan wordt met het op afstand volgen van de rechtsgang in combinatie met een enkel bezoek aan de gedetineerde. Kan de minister van Buitenlandse Zaken aangeven of dit volgen op afstand gebeurt met de instemming van de gedetineerden? Kan de minister van Buitenlandse Zaken aangeven op welke wijze in deze gevallen gegarandeerd wordt dat eventuele problemen ook in deze gevallen tijdig bekend worden? De leden van de fractie van de PvdA zijn

van mening dat voorkomen moet worden dat gedetineerden grote nadelen ondervinden van het ontbreken van voldoende en tijdig contact. Graag ontvangen zij hierop een toelichting.

Met betrekking tot de bezoekfrequentie geeft de minister van Buitenlandse Zaken aan dat uitgegaan wordt van een minimum bezoekfrequentie van ten minste twee bezoeken per gedetineerde per jaar. Verderop in de brief geeft de minister van Buitenlandse Zaken aan dat vrijwilligers, onder de voorwaarde dat zij bepaalde taken die aan de ambassade toevallen zoals het bespreken van de Wet Overname Tenuitvoerlegging Strafvonnissen (WOTS)-kwesties op adequate wijze kunnen overnemen, enkele geplande bezoeken van de post kunnen overnemen. De leden van de fractie van de PvdA vinden het een goede zaak dat er vrijwilligers zijn die zich inzetten voor het lot van de buitenlandse gedetineerden. Deze leden vragen zich echter tegelijkertijd af of het bezoek van vrijwilligers in plaats van het bezoek van ambassadepersoneel onder omstandigheden tot gevolg kan hebben dat er in het buitenland gedetineerden zijn die geen of nauwelijks contact hebben met de posten? Zo ja, hoe vaak komt dit voor? En zo ja, is dit in alle gevallen in overeenstemming met de wens van de in het buitenland gedetineerde? Zo nee, wat is hiervan dan wel de oorzaak? Met betrekking tot de posten waarin het niet mogelijk is om gedetineerden twee keer per jaar te bezoeken wordt er, waar technisch mogelijk, extra telefonisch en/of schriftelijk contact gehouden. Kan de minister van Buitenlandse Zaken aangeven wat de achterliggende oorzaken zijn waardoor gedetineerden minder dan twee keer per jaar bezocht worden, om welke posten en om hoeveel gedetineerden het hierbij gaat? Hoe frequent worden deze gedetineerden dan wel bezocht, niet alleen gemiddeld, maar concreet en expliciet? Kan de minister van Buitenlandse Zaken deze leden wel de garantie geven dat in deze uitzonderingsgevallen Nederlandse gedetineerden desgewenst minimaal twee maal per jaar langs andere weg (telefonisch of schriftelijk) kunnen communiceren met daarvoor aangewezen personeel van onze ambassades of consulaten? Ook geeft de minister van Buitenlandse Zaken aan dat de posten gevraagd zijn om aan de hand van een aantal in de brief genoemde criteria, een bezoekplanning voor 2008 op te stellen. Kan worden aangeven in hoeveel gevallen er al is voorzien dat de bezoekfrequentie van ten minste twee bezoeken per gedetineerde per jaar niet gehaald wordt? En wordt er ook gecontroleerd en/of teruggerapporteerd in hoeverre de bezoekplanning 2008 ook daadwerkelijk gerealiseerd is? Zo nee, waarom niet? Zo ja, is de minister van Buitenlandse Zaken bereid om de Kamer na afloop van 2008 in te lichten over zijn bevindingen? Ook vragen de leden van de fractie van de PvdA zich af of er een tevredenheidmeting onder gedetineerden en/of familieleden is geweest over de geboden hulp? Zo ja, wat was het resultaat? Zo nee, waarom niet en is de minister van Buitenlandse Zaken voornemens dit te doen?

Ten tenslotte geeft minister van Buitenlandse Zaken aan dat hij overweegt om het voorlichtingsbeleid nog meer toe te spitsen op de doelgroep. Welke doelgroepen heeft hij op het oog en op welke manier wil hij het voorlichtingsbeleid gaan aanpassen en welk effect verwacht hij te bereiken met deze voorlichting? Sluit de voorlichting aan op de wens? Hoe bekend is het bij de groepen op wie de voorlichting is gericht waar ze deze informatie kan vinden? Is er ooit onderzoek gedaan naar bovenstaande vragen? Zo niet, is de minister van Buitenlandse Zaken voornemens dit te doen?

De leden van de fractie van de SP hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de minister van Buitenlandse Zaken. De leden hebben de behoefte enige vragen te stellen en opmerkingen te maken.

In het algemeen wensen de leden van de fractie van de SP op te merken dat zij het erg waarderen dat de Nederlandse ambassade zich inspant

voor Nederlandse gedetineerden in het buitenland. Het is goed dat het uitgangspunt is dat eigen onderdanen niet in de steek worden gelaten, en dat in de gaten wordt gehouden hoe het met hen persoonlijk en bijvoorbeeld een lopende procedure gaat, ongeacht het door hen gepleegde delict.

De leden van de fractie van de SP hebben vernomen dat het voorkomt dat advocaten op hun brieven aan de ambassade, het ministerie van Buitenlandse Zaken of het ministerie van Justitie geen antwoord krijgen. Als dat zo is, dan beoordelen de aan het woord zijnde leden dit als onbehoorlijk. Zeker advocaten behoren inlichtingen te krijgen over de zaak, van zowel de betrokken ministeries als de ambassades. Wat vindt de minister van Buitenlandse Zaken hiervan? Kan beterschap worden beloofd? Geldt er een protocol, of bepaalde omgangsregels? In hoeverre zijn er regels of geldt er beleid ten aanzien van contacten door de ambassade of de ministeries met familieleden?

Met betrekking tot de bezoekfrequentie door ambassademedewerkers merken de leden van de fractie van de SP op dat twee maal bezoek per jaar erg mager is om goed contact te houden met de gedetineerde, toe te zien op een correct verloop van de procedure, en te bemiddelen bij de procedure om de gedetineerde over te brengen naar Nederland. Beschouwt de minister van Buitenlandse Zaken het twee keer per jaar bezoeken van de gedetineerde door ambassademedewerkers als een absoluut minimum, ongeacht het aantal bezoeken van anderen? Kan iedere gedetineerde, tenzij deze zelf aangeeft daar niet van gediend te zijn, rekenen op minimaal twee bezoeken per jaar vanuit de ambassade? Hoe wordt er op toegezien dat deze minimale bezoekfrequentie wordt gehaald en gehandhaafd?

De bezoeken van de Stichting Reclassering Nederland en Epafra zijn een welkome aanvulling op de bezoeken van ambassademedewerkers. Kan de minister van Buitenlandse Zaken garanderen dat, indien er geen of weinig bezoeken door genoemde stichtingen plaatsvinden, er meer dan twee bezoeken per jaar door ambassademedewerkers worden afgelegd? Is er een minimum aan aantal wenselijke bezoeken per gedetineerde door ambassademedewerkers en vrijwilligers gezamenlijk?

De leden van de fractie van de SP hebben uit de praktijk vernomen dat de ambassade in Thailand een positief voorbeeld is van een ambassade die bezoekende familie van een gedetineerde goed begeleidt. Dit kan waardevol zijn, zeker in bepaalde verre landen. Heeft de minister van Buitenlandse Zaken zicht op de praktijken bij andere ambassades en zo niet, is de minister van Buitenlandse Zaken bereid hiernaar te informeren? Is de minister tevens bereid ambassades te wijzen op deze mogelijkheid? De leden van de fractie van de SP vragen of bevestigd kan worden dat het één van de taken van de ambassade is behulpzaam te zijn bij het vinden van een voor de betreffende gedetineerde geschikte (lokale) advocaat. Deze leden vragen zich af hoe dat in de praktijk werkt. Verstrekt de ambassade doorgaans aan de gedetineerde een lijst met lokale advocaten? De leden van de SP-fractie hebben vernomen dat het voorkomt dat er advocaten worden genoemd door de ambassade, die in het geheel geen ervaring of expertise hebben in het omgaan met WOTS-verzoeken, of zelfs in het geheel niet strafrechtelijk georiënteerd zijn. Deze leden begrijpen dat het niet goed zou zijn dat bepaalde advocaten bevoorreed zouden worden door de ambassade ten opzichte van andere advocaten, maar ervaring en expertise op belangrijke rechtsgebieden is toch een onderscheidend criterium? Is de minister van Buitenlandse Zaken bereid te bevorderen dat hier verbetering in komt, en de ambassades zonodig te wijzen op hun mogelijkheden te zoeken naar goede advocaten?

De leden van de fractie van de VVD hebben met belangstelling kennisgenomen van de onderhavige brief. Ten aanzien van de brief zouden deze leden de volgende vragen aan de minister van Buitenlandse Zaken willen stellen.

De leden van de fractie van de VVD zijn van mening dat voorkomen beter is dan genezen, hetgeen in casu betekent dat er goede voorlichting plaats moet vinden, zodat zo min mogelijk Nederlanders zo min mogelijk crimineel gedrag in het buitenland aan de dag leggen en dientengevolge zo min mogelijk in het buitenland gedetineerd worden. In dat kader zijn de leden van de fractie van de VVD geïnteresseerd in het onderzoek van het Wetenschappelijk Onderzoeks Documentatiecentrum naar de achtergronden en beweegredenen voor het relatief grote aantal Nederlandse gedetineerden in het buitenland. Daar wordt momenteel de laatste hand aan gelegd. Kan de minister van Buitenlandse Zaken aangeven wanneer dit rapport komt, dan wel wat de hoofdlijnen van de conclusies van dit onderzoek zijn? Gekoppeld hieraan is de vraag of de minister van Buitenlandse Zaken van mening is dat de verschillende initiatieven op voorlichtingsgebied effectief zijn. Immers, terwijl de initiatieven op dit gebied toenemen, neemt ook het aantal gedetineerden nog immer toe in plaats van af. Kan de minister van Buitenlandse Zaken ook in het kort aangeven hoe andere landen deze voorlichting aanpakken? Op welke wijze verschilt die aanpak van de Nederlandse aanpak? En wat voor soort lessen zijn daaruit te leren?

De minister van Buitenlandse Zaken geeft een helder overzicht van het aantal Nederlandse gedetineerden in het buitenland en geeft daarbij aan dat Nederland een relatief hoog aandeel gedetineerden in het buitenland heeft. Kan in het kort worden weergegeven wat de aantallen gedetineerden in het buitenland van andere EU-landen zijn? De minister van Buitenlandse Zaken geeft aan dat de toename van het aantal gedetineerden in Latijns-Amerika hoogstwaarschijnlijk te maken heeft met een verschuiving van de drugsroutes in reactie op verscherpte controles in onder andere Suriname. Kan worden aangeven of dit ook betekent dat het aantal gedetineerden, dan wel de groei van het aantal gedetineerden, in Suriname dientengevolge afneemt? En kan in het kort worden aangeven om wat voor soort verscherpte controles het in het geval van Suriname om gaat, anders dan de 100% controle welke in Nederland plaats heeft? Zich evenwel bewust van de individuele omstandigheden van elk geval, vragen de leden van de fractie van de VVD zich af of de minister van Buitenlandse Zaken een korte appreciatie kan geven van de daadwerkelijke effectiviteit van de inzet van Nederlandse posten richting het land waar de gedetineerde vastzit om zaken als detentieomstandigheden, adequate rechtsbijstand, voortvarende rechtsgang te bewerkstelligen. En is die inzet effectiever als er sprake is van een gecombineerde EU-aanpak? Zo ja, in welke landen was dit het geval? Kan ook een inschatting worden gegeven van de totale kosten, inclusief subsidieverleningen aan vrijwilligersorganisaties zoals Epafra, die gepaard gaan met het verlenen van rechtsbijstand aan gedetineerden in het buitenland?

Tenslotte verzoeken de leden van de fractie van de VVD de minister van Buitenlandse Zaken een overzicht te geven van de overnames van gedetineerden welke momenteel op basis van de WOTS plaats hebben. Is het zo dat gedetineerden, van wie het aannemelijk is dat ze eenmaal terug in Nederland op vrije voeten komen vanwege de lagere Nederlandse maatstaf, moeilijker of zelfs niet op basis van WOTS worden uitgeleverd? Indien dit zo is, kan de minister van Buitenlandse Zaken hieromtrent een appreciatie geven?

II. ANTWOORD VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

1. Feiten

Het aantal Nederlanders in buitenlandse detentie is voortdurend aan verandering onderhevig, maar neemt op een enkele uitzondering na, sinds de jaren 80 toe. Zaten er in 1988 «slechts» 579 Nederlanders in buitenlandse detentie. Op dit moment is het aantal 2586. Uitsluitend in de periode 2003–2004 en 2006–2007 nam het aantal Nederlanders dat in buitenlandse detentie zit enigszins af.

In vergelijking met de ons omringende landen zitten veel Nederlanders in buitenlandse detentie. Ook zitten er in vergelijking met onze buurlanden veel Nederlanders vast vanwege een drugsgerelateerd delict. Op dit moment is dat ongeveer 85 procent.

Slechts het Verenigd Koninkrijk kent een vergelijkbaar aantal in het buitenland gedetineerde landgenoten (2528). In grotere landen als Duitsland, Spanje en Frankrijk varieert het aantal gedetineerden tussen 1500 en 2000. In de overige EU-landen liggen de aantallen nog beduidend lager. Het percentage drugsgerelateerde detenties schommelt in de EU tussen de 35 en 75%.

De gemiddelde leeftijd van Nederlanders in buitenlandse detentie ligt rond de 40 jaar. Slechts één procent van de Nederlanders in buitenlandse detentie is jonger dan 20 jaar. Een groot aantal Nederlandse gedetineerden in buitenlandse detentie heeft een relatie en of kinderen en is laag of middelbaar opgeleid. Veel van de Nederlanders in buitenlandse detentie zijn in Nederland reeds eerder in aanraking met justitie geweest. Verder is bekend dat meer dan 40 procent van hen schulden heeft. Meer dan de helft van de Nederlanders in buitenlandse detentie is niet in Nederland geboren. Dertig procent heeft naast de Nederlandse nationaliteit ook nog een andere nationaliteit.

2. Rapport Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC)

De leden van de fracties van CDA en VVD vragen wanneer zij het WODC-rapport, alsmede mijn reactie erop, tegemoet kunnen zien. Het ministerie van Justitie heeft aangegeven dat de definitieve versie van het rapport naar verwachting medio maart 2008 gereed is. Daarna zal het worden bestudeerd en vervolgens wordt het rapport, inclusief een beleidsbrief, aan de Kamer aangeboden. Er wordt naar gestreefd dit uiterlijk eind april 2008 te realiseren.

3. Voorlichtingsbeleid

De leden van de fractie van het CDA geven aan dat in de media naar voren komt dat in de drugshandel steeds vaker jonge mensen met een lager intelligentieniveau, of jonge mensen die verminderd stabiel zijn, actief zijn. Dergelijke jongeren zouden een makkelijk doelwit voor drugshandelaren vormen die hen inzetten als koerier. De fractieleden vragen of ik deze tendens herken en op welke wijze ik hieraan iets ga doen. Ook de leden van de fractie van de PvdA hebben vragen gesteld over het voorlichtingsbeleid van het ministerie van Buitenlandse Zaken. In mijn brief van 4 december 2007 heb ik al uiteengezet welke voorlichtingsmiddelen de afgelopen jaren ontwikkeld zijn. In aanvulling hierop kan ik u het volgende meedelen.

Circa één procent van de Nederlanders in buitenlandse detentie is jonger dan 20 jaar. Dit gegeven lijkt dus niet overeen te komen met het beeld dat via de media naar voren komt. De media lichten klaarblijkelijk vooral schrijnende gevallen uit van jonge mensen die bij drugshandel betrokken zijn. Wel is het zo dat in enkele landen, bijvoorbeeld de Dominicaanse Republiek, relatief veel mensen die jonger dan 30 zijn, in detentie verblijven. Of van die ene procent jonge gedetineerden het merendeel verminderd stabiel is, is mij niet bekend.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken richt zich in zijn voorlichtingsbeleid mede op de doelgroep jongeren. Zo liet het ondermeer de website www.drugssmokkel.nl en het lespakket «Dat zal mij niet overkomen» samenstellen. Bovendien werd de film «Het IJzeren Paradijs» uitgebracht. In het afgelopen jaar droeg het ministerie van Buitenlandse Zaken er aan bij dat het thema «drugssmokkel» bij een breder publiek onder de aandacht werd gebracht. Het ministerie maakte samen met de Evangelische Omroep de televisieserie «Vreemde tralies», die goed bekeken werd. De aandacht voor het onderwerp werd nog vergroot door de serie «Gevangen in het Buitenland», die SBS 6 min of meer tegelijkertijd uitzond. Bij de keuze van gedetineerden die aan de serie «Vreemde tralies» konden en wilden meewerken, is onder meer geselecteerd op leeftijd en op land van detentie. Er is op toegezien dat in enkele afleveringen ook jonge gedetineerden centraal zouden staan.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft zich ten doel gesteld de voorlichting over risico's en gevolgen van drugssmokkel de komende jaren voort te zetten. De resultaten van het WODC-onderzoek zullen worden gebruikt om het voorlichtingsbeleid nader uit te werken en nog meer op specifieke doelgroepen te richten. Voor 2008 is besloten de voorlichting op onderstaande doelgroepen te richten.

1. Jongeren en allochtonen in grote steden

Ondanks dat het aantal jongeren dat op dit moment in het buitenland is gedetineerd klein is, is het verstandig deze groep te bereiken vóórdát zij wellicht met de verleidingen van drugssmokkel in aanraking komen. In de grote steden is de diversiteit het hoogst. Het aantal allochtonen overstijgt in sommige wijken het aantal autochtonen. Op 7 april 2008 zal ik (onder voorbehoud) zelf een les over de risico's en gevolgen van drugssmokkel geven aan een groep leerlingen van het Albeda College in Rotterdam Zuid. Het lespakket «Dat zal mij niet overkomen» wordt door deze school actief gebruikt in lessen maatschappijleer. Op deze manier en de te genereren perspubliciteit (met name gericht op regionale- en jongerenmedia) wordt een brede groep jongeren uit de grote steden geïnformeerd over de risico's en gevolgen van drugssmokkel. Daarnaast kan het publiciteit opleveren voor het lespakket en de site www.drugssmokkel.nl van Buitenlandse Zaken.

Om jongeren uit de grote steden regelmatig te informeren over het thema drugssmokkel wordt door het ministerie van Buitenlandse Zaken onderzocht of samenwerking met de populaire jongerenzender FunX (dat zich met name richt op multiculturele jongeren in de grote steden) wellicht tot de mogelijkheden behoort.

Verder zal het ministerie van Buitenlandse Zaken zich het komende jaar met voorlichting richten op de doelgroep allochtonen (Turken, Marokkanen, Surinamers, Antillianen en Dominicanen) bijvoorbeeld door het aanbieden van een interview aan een grote Turkse of Marokkaanse krant of de Surinaamse media. De RVD heeft een goed instrument ontwikkeld

waarmee gericht op specifieke, allochtone doelgroepen een mediaplan kan worden opgesteld.

2. Mensen met schulden

Meer dan 40% van de gedetineerden heeft schulden. In de meeste gevallen is dat de motivatie om drugs te gaan smokkelen. Het ligt voor de hand om mensen met geldproblemen alternatieven te geven om van geldproblemen af te komen. Voor deze doelgroep geldt dat hij (net als allochtonen) zeer divers is. Niet iedereen die schulden heeft is potentieel drugsmokkelaar. Buitenlandse Zaken wil dan ook samenwerking zoeken met intermediaire organisaties om deze doelgroep op een juiste manier aan te kunnen spreken. Te denken valt aan organisaties zoals Reclassering Nederland, die hulp bieden bij schuldsanering, het NIBUD of de vele organisaties die tegen lage kosten leningen verstrekken.

3. Nederlanders (jong en oud) in detentiecentra

Een meerderheid van de huidige gedetineerden in het buitenland is in Nederland al één of meerdere keren gedetineerd geweest. In overleg met Justitie en Reclassering Nederland zal worden onderzocht op welke manier deze doelgroep het beste bereikt kan worden. Bestaand voorlichtingsmateriaal, zoals de film «Het IJzeren Paradijs», het lespakket «Dat zal mij niet overkomen», de TV-serie «Vreemde Tralies» en de website www.drugsmokkel.nl vormen de basis voor de te verzorgen voorlichting aan deze groep.

Het ministerie verwacht met deze doelgroepgerichte voorlichting zoveel mogelijk te voorkomen dat (nog meer) Nederlanders drugs gaan smokkelen. Door de verschillende doelgroepen meer gericht te informeren en voor te lichten over de risico's en gevolgen van drugsmokkel hoopt het ministerie een bijdrage te leveren aan het terugdringen van de stroom (Nederlandse) drugsmokkelaars.

In hoeverre het bij de groepen op wie de voorlichting is gericht bekend is waar ze deze informatie kunnen vinden, is meegenomen in het onderzoek dat onder verantwoordelijkheid van het WODC werd uitgevoerd en waarover u separaat zult worden geïnformeerd.

De leden van de VVD-fractie vragen hoe andere landen in dit verband de voorlichting aanpakken. EU-lidstaten met meer dan 1500 gedetineerden in het buitenland doen aan enige vorm van voorlichting aan de burger. In de regel zijn dit algemene, vaak eenmalige campagnes vergelijkbaar met de «Wijs op Reis»-campagne die het ministerie van Buitenlandse Zaken jaarlijks verzorgt. Enkele landen (Frankrijk, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk) kennen een meer uitgewerkte voorlichtingscampagne als hierboven beschreven. Meestal wordt deze onder verantwoordelijkheid van het ministerie van Binnenlandse Zaken uitgevoerd.

4. Verschuivende drugshandelroutes

De leden van de fracties van CDA en VVD stellen terecht dat drugshandelroutes verschuiven. Zij vragen of er acties zijn ingezet ter remming van verschuivende drugshandelroutes als gevolg van aangescherpte controles bij de douane voor reizen vanaf Suriname en de Nederlandse Antillen.

Nederland heeft geen zeggenschap over het opsporingsbeleid van andere landen en kan daardoor maar beperkt invloed uitoefenen op smokkelroutes. Daar waar Nederland goede samenwerkingsrelaties heeft (bijvoorbeeld de Nederlandse Antillen, Aruba, Suriname, de EU) wordt gepro-

beerd deze zoveel mogelijk te benutten om gezamenlijk drugsmokkelroutes aan te pakken. Zo heeft Nederland in Suriname bij het oprichten op de Johan Adolf Pengel luchthaven van een zgn. JAP-team, waarin politie, militaire politie en douane samenwerken, ter verhoging van de effectiviteit van de controles van dit team op verzoek van Suriname gerichte training en instructie gegeven. Dat de verscherpte controle in Suriname in combinatie met maatregelen in Nederland ertoe geleid heeft dat het aantal Nederlandse gedetineerden in Suriname afgenomen is, lijkt door de cijfers te worden gestaafd. Uit de bij het ministerie van Buitenlandse Zaken bekende gegevens blijkt dat het aantal Nederlanders dat gearresteerd (en geregistreerd) werd in Suriname inderdaad is teruggelopen (2005: 160, 2006: 132 en 2007: 95). Echter niet bekend is of voor potentiële smokkelaars de verscherpte controle uitsluitend een rol gespeeld heeft bij hun overweging de route te mijden.

Het aantal in Suriname geregistreerde gedetineerde Nederlanders is sinds 2005 gedaald van 83 tot 55 per eind 2007. Naast een verminderde instroom (arrestaties) is ook een milder strafregime debet aan de daling van het aantal gedetineerden. Immers, doordat «kleine» koeriers de laatste jaren in Suriname een relatief korte straf krijgen (gemiddeld 6 tot 9 maanden) is over een heel jaar gemeten de «doorstroom» van gedetineerden vergroot.

Bezoekfrequentie en bezoekplanning 2008

Leden van de fracties van CDA, PvdA en SP hebben vragen gesteld die te maken hebben met de bezoekfrequentie en bezoekplanning. Ik begrijp uw bezorgdheid met betrekking tot de mogelijkheid tot het minder intensief volgen van bepaalde gedetineerden. Indien een gedetineerde minder dan tweemaal per jaar wordt bezocht, gebeurt dat nadat daarover overeenstemming is bereikt met betrokkene. Daarnaast wordt daarbij een zorgvuldige beoordeling gemaakt van de detentieomstandigheden en de mogelijkheden de ambassade te alerteren in geval van onvoorziene problemen.

Met de honderden rechtszittingen waarop Nederlandse gedetineerden jaarlijks verschijnen is het niet mogelijk al deze zittingen bij te laten wonen door medewerkers van ambassades. Voor het overgrote deel van de zittingen is dat ook niet opportuun. De advocaat van een verdachte moet in eerste instantie de rechtsgang beoordelen en kan daarin ook proactief zijn en de ambassade indien nodig alerteren. Ambassades besteden extra aandacht aan gedetineerden die nog in voorarrest zitten. Indien indicaties bestaan dat de rechtsgang in het geding zou kunnen zijn, dan zal de betreffende ambassade de rechtsgang actief volgen en zonodig de lokale autoriteiten aanspreken.

Op dit moment hebben nog niet alle posten de planning voor de gedifferentieerde bezoekfrequentie afgerond. Hierdoor bestaat nog geen compleet beeld. Op basis van de tot nu toe ontvangen plannings kan gesteld worden dat in Colombia een drietal gedetineerden niet bezocht kan worden omdat de gevangenen zich in te onveilig gebied bevinden. Deze gedetineerden zijn echter vrijwillig overgeplaatst naar deze gebieden en zijn ervan op de hoogte dat de ambassade hen niet kan bezoeken. Daarnaast zijn er inmiddels enige gedetineerden bekend die akkoord gaan met minder dan twee bezoeken per jaar. Het gaat hierbij vaak om bipatride gedetineerden die in het land van hun tweede nationaliteit gedetineerd zijn en voldoende begeleiding ondervinden van hun lokaal aanwezige familie. De ambassades zullen rapporteren in hoeverre de bezoekplanning is gerealiseerd en ik zal u op de hoogte stellen van mijn bevindingen dienaangaande.

6. Stichting Epafras

Leden van de CDA-fractie hebben vragen gesteld over de inzet van Stichting Epafras. Het ministerie van Buitenlandse Zaken kent Epafras in 2008 een subsidie toe van € 660 000. De afgelopen weken heeft intensief overleg plaatsgevonden met Epafras over de invulling van de extra middelen. Binnenkort dient Epafras een definitief plan in, waarin de extra activiteiten nauwkeurig zijn omschreven.

Op de vraag hoe de indeling van de bezoeken van Epafras-medewerkers wordt bepaald, kan ik zeggen dat gedetineerden in principe minimaal tweemaal per jaar bezocht worden door een medewerker van de ambassade. Ambassades bepalen zelf aan de hand van de situatie van de gedetineerde of een bezoek van een medewerker of de ambassadeur opportuun is.

Bezoeken van een medewerker van Epafras worden in beginsel als complementair beschouwd vanwege de door Epafras geboden pastorale bijstand. Epafras heeft zich bereid verklaard in overleg ook een aantal taken van een ambassade-medewerker tijdens een bezoek uit te kunnen voeren indien opportuun. Epafras streeft ernaar gedetineerden die daar behoefte aan hebben, tweemaal per jaar te bezoeken.

Het ministerie van Buitenlandse Zaken kan geen rechtsbijstand verlenen aan gedetineerden in het buitenland. Het ministerie ziet toe op een correcte toepassing van het lokale rechtssysteem zonder zich daarin te kunnen mengen.

7. Indexering giften

De leden van de fractie van het CDA onderkennen dat een vergaande indexering van de 30-Euro gift ondoenlijk is, maar vragen zich af waarom er niet gekozen is voor enige, meer algemene vorm van indexering, bijvoorbeeld per regio. Ik heb deze afweging ook gemaakt. Dat uiteindelijk niet gekozen is voor een meer regionale indexering, is terug te voeren op het probleem dat het kostenniveau binnen een en hetzelfde land geregeld van detentieinrichting tot detentieinrichting dermate verschilt en soms ook nauwelijks enige relatie vertoont met het prijspeil in dat bepaalde land. Op het moment dat er voor gekozen wordt om hier een gemeenschappelijke indexering aan te verbinden worden gedetineerden in de relatief dure detentieinrichtingen onevenredig getroffen. Hier kan nog aan toegevoegd worden dat ook grote verschillen per detentieinrichting bestaan in het aanbod van levensmiddelen en andere elementaire goederen. Voor een deel is het dus feitelijk appels met peren vergelijken. Ook zijn er verschillen tussen detentieinrichtingen in hetgeen gratis aangeboden wordt aan gedetineerden. Dit alles overziende en verwijzend naar hetgeen ik hierover voorts in mijn brief van 4 december schreef, blijf ik bij mijn standpunt dat een indexering van de 30-euro niet opportuun is.

De overgrote meerderheid van EU-lidstaten verstrekt geen vaste tegemoetkoming aan in het buitenland gedetineerde onderdanen. Bekend is dat Frankrijk, Portugal en Zweden op ad hoc basis financiële tegemoetkomingen verstrekken. Voorzover bekend hanteren slechts Spanje en België een vergelijkbare maatregel. België keert € 50,00 per maand uit aan gedetineerden in ontwikkelingslanden die bewezen niet over eigen financiële middelen beschikken. Spanje geeft consulaire medewerkers discretionaire bevoegdheid tot maximaal € 120,00 per maand te verstrekken in landen met ontoereikende detentieomstandigheden. Geen van de genoemde landen hanteert een prijsindexering.

8. Rol ambassades bij de keuze van een advocaat

De leden van de SP-fractie vragen naar de praktijk waar het gaat om het vinden van een geschikte (lokale) advocaat voor de Nederlandse gedetineerde. In de praktijk werken veel ambassades met een overzicht van advocaten die in dat land beschikbaar zijn voor rechtsbijstand, en met wie er redelijk tot goede ervaringen zijn.

Deze overzichten bieden de betrokken Nederlanders de gelegenheid zich wat breder te oriënteren en een eigen afweging te maken. De ambassade noch het departement kunnen instaan voor de kwaliteit van de bijstand die geleverd zal worden.

Ingeval van consulaire bijstand aan Nederlandse gedetineerden in het buitenland wordt grote terughoudendheid betracht met betrekking tot de buitenlandse rechtsgang. Dit om zelfs maar de schijn van inmenging te voorkomen. Als er vermoedens bestaan dat een onderdaan geen eerlijk proces krijgt, kan besloten worden bij het proces aanwezig te zijn en in geval van onregelmatigheden een klacht in te dienen bij de autoriteiten. Ook kan door een ambassade een vertrouwensadvocaat worden ingeschakeld. Deze vertrouwensadvocaat zal dan onderzoek doen naar de rechtsgang en hierover rapporteren. De vertrouwensadvocaat adviseert de ambassade en treedt niet op als raadsman voor gedetineerde.

9. Afhandeling brieven van o.a. advocaten

De leden van de SP-fractie geven aan vernomen te hebben dat het voorkomt dat advocaten op hun brieven aan de ambassade, het ministerie van Buitenlandse Zaken of het ministerie van Justitie geen antwoord krijgen. Indien hiermee bedoeld wordt dat het voorkomt dat advocaten geen inhoudelijke informatie over de gedetineerde Nederlander verstrekt krijgen, dan kan ik dat bevestigen. Ik verwijs hiervoor nadrukkelijk naar de Wet Bescherming Persoonsgegevens, die het niet toestaat dat derden, zonder machtiging van betrokken gedetineerde, informatie verstrekt krijgen. Informatie wordt uitsluitend verstrekt aan een door de gedetineerde aangewezen contactpersoon of op basis van een gerechtelijk bevel.

In algemene zin kan ik over de behandeling van correspondentie melden dat zowel de ambassades als de directies van het ministerie van Buitenlandse Zaken geïnstrueerd zijn correspondentie volgens de daartoe gestelde richtlijnen van de Nationale ombudsman af te handelen. De Nationale ombudsman heeft in zijn laatste onderzoek geconcludeerd dat het ministerie van Buitenlandse Zaken over het algemeen correspondentie behoorlijk afhandelt. Daarmee wil ik echter niet uitsluiten dat in een incidenteel geval een brief onbeantwoord blijft, bijvoorbeeld omdat deze in het ongereede is geraakt.

10. Individuele zaken Bolt en Al Mansouri

De leden van de CDA-fractie vragen naar de laatste stand van zaken ten aanzien van gedetineerden Bolt, in Frankrijk en Al Mansouri in Iran. De leden vragen of de berichtgevingen kloppen dat beide slechts met consulaire afgevaardigden contact hebben en praktisch niet met de buitenwereld. Mij is niet bekend op welke berichtgevingen het CDA doelt, maar ten aanzien van Al Mansouri is het zo dat de Iraanse autoriteiten niet toestemmen dat hij bezoek ontvangt van Nederlandse consulaire vertegenwoordigers. Iran stelt zich immers op het standpunt dat Al Mansouri Iraniër is en men staat om die reden niet toe dat hij consulaire bijstand ontvangt van de Nederlandse vertegenwoordiging in Teheran. Het hebben van de Nederlandse nationaliteit naast de Iraanse heeft voor de Iraanse autoriteiten geen relevantie. Na intensief aandringen onzerzijds heeft Iran,

naar eigen zeggen bij wijze van politiek gebaar, er in toegestemd dat een lid van een ambtelijke delegatie medio november een eenmalig bezoek aan hem heeft mogen brengen. Iran staat wel toe dat Al Mansouri door familie wordt bezocht en ook mag hij verscheidene keren per maand telefonisch contact hebben zijn vrouw in Nederland. De in Iran woonachtige familie van Al Mansouri maakt, voorzover mij bekend, met enige regelmaat gebruik van de mogelijkheden hem te bezoeken.

In november 2007 informeerde de minister van Justitie de Kamer, mede namens mij, over de heer Bolt naar aanleiding van vragen van het lid De Wit (SP). Deze vragen werden ingezonden op 2 november 2007 met kenmerk 207 080 4070.

De heer Bolt is op 20 mei 2005 aan Frankrijk overgeleverd en zit sindsdien in dat land in voorarrest. De duur van het voorarrest in Frankrijk is naar Nederlandse maatstaven lang. De Franse autoriteiten hebben aangegeven dat deze duur het gevolg is van de aard en omvang van het strafrechtelijk onderzoek waarvan de zaak tegen de heer Bolt deel uitmaakt. Het gaat om een langlopend onderzoek inzake een omvangrijke criminele organisatie. De te verrichten onderzoekshandelingen vergden veel tijd en capaciteit, in afwachting waarvan de verdachten niet op vrije voeten zijn gesteld, omdat onderzoeksbelangen zich daartegen verzetten en omdat het vluchtgevaar te groot wordt geacht. Inmiddels is het onderzoek tegen de heer Bolt en dertien medeverdachten afgerond en is een datum bepaald voor inhoudelijke behandeling door de rechter. De Franse autoriteiten hebben de minister van Justitie bericht dat aan de heer Bolt is meegedeeld dat het onderzoek ter terechtzitting van 5 tot 20 mei 2008 zal plaatsvinden.

De vraag of de heer Bolt in afwachting van zijn proces in detentie blijft, is aan de Franse justitiële autoriteiten. Het is niet aan de Nederlandse autoriteiten om daarin te treden. De Franse wetgeving biedt de heer Bolt overigens te allen tijde de mogelijkheid om bij de rechter te verzoeken om vrijlating. Tegen de hierop te nemen rechterlijke beslissing staat vervolgens hoger beroep open.

De Nederlandse ambassade in Parijs heeft de lange duur van het voorarrest aangekaart bij de Franse autoriteiten. Naast het feit dat toezicht wordt gehouden op de rechtsgang heeft de ambassade vanaf het moment van zijn arrestatie aan de heer Bolt de gebruikelijke consulaire bijstand verleend.

In tegenstelling tot hetgeen de fractieleden van het CDA uit de berichtgeving hebben opgemaakt, heeft de heer Bolt contact met veel instanties, waaronder de Nederlandse ambassade in Parijs, Reclassering Nederland, advocaten in Frankrijk en Nederland, media, overheidsinstanties in Frankrijk en Nederland, zakenmensen, etc. Hij wordt geregeld bezocht. Zo werd hij inmiddels zeven keer (januari, augustus, december 2006, maart, oktober, november en december 2007) door een medewerker van de Nederlandse ambassade en vier keer (juli, oktober, november en december 2007) door Reclassering Nederland bezocht. Daarnaast had de heer Bolt contact met familie, dominees, enzovoort. Dat soort bezoeken worden echter niet door het ministerie van Buitenlandse Zaken geregistreerd. Bezoek aan gedetineerden door medewerkers van de Nederlandse ambassade (danwel consulaat) of door Reclassering Nederland, wordt vooraf gepland.

11. Thailand

De leden van de SP-fractie laten zich in positieve zin uit over de wijze waarop Ambassade Bangkok bezoekende families van gedetineerden begeleidt. Dat is goed te vernemen. De fractie van de SP vraagt zich in dit verband af of het ministerie hier zicht op heeft. Ik kan de SP antwoorden dat het ministerie zicht heeft op bezoekende familieleden voorzover deze hun bezoek vooraf aan dit ministerie of aan de ambassade melden. In het bevestigende geval zal bemiddeling worden aangeboden bij het maken van bezoeksafspraken. Daarnaast worden familieleden van gedetineerden in landen waar het moeilijk is afspraken en bezoekerspassen te regelen bij het begin van de detentie standaard aangeraden hun bezoeken van tevoren af te stemmen met het Ministerie. Dit om zo veel mogelijk teleurstellingen bij aankomst te voorkomen. In de regel komen veel afspraken uiteindelijk naar tevredenheid tot stand. Alle bemiddeling door ambassade en ministerie ten spijt, komt het evenwel voor dat gewenste bezoeken niet tot stand komen, of dat op het laatste moment de lokale autoriteiten data, tijdstip en duur van het bezoek wijzigen.

12. Overleg posten met lokale autoriteiten

De leden van de VVD-fractie vragen naar een appreciatie van de effectiviteit van de inzet van Nederlandse posten richting het land van detentie. In het algemeen gesproken kan worden vastgesteld dat aandacht van de posten er toe leidt dat lokale autoriteiten of gevangenisdirecties grotere prioriteit hechten aan een bepaald probleem in relatie tot detentieomstandigheden en rechtsgang. In sommige gevallen kan volstaan worden met een telefonische navraag door een consulaire medewerker, in andere gevallen zal een afspraak door de Chef de Poste wenselijk zijn. Daar waar nodig zal ik ook zelf mijn ambtgenoot benaderen om bepaalde nijpende kwesties aan de orde te stellen. Wanneer sprake is van detentieproblemen die een groot aantal gedetineerden raken, ook van andere nationaliteiten, is een EU-demarche een geëigend middel. De effectiviteit van deze diplomatieke middelen blijft evenwel ook afhankelijk van het vermogen en de bereidheid van lokale autoriteiten om een antwoord te bieden op bepaalde problemen.

13. Tevredenheidsmeting

De leden van de PvdA-fractie vragen of er een tevredenheidsmeting onder gedetineerden in het buitenland is geweest. Een dergelijke meting is tot op heden niet onder de gedetineerden uitgevoerd. Wel wordt inmiddels met een externe partij oriënterend gesproken over een uit te voeren evaluatie volgens dezelfde methodiek die toegepast is bij een onderzoek naar de begeleiding van gedetineerden in Nederland. In hoeverre een en ander geëxtrapoleerd kan worden naar de situatie van Nederlandse gedetineerden in het buitenland is echter de vraag. De consulaire bijstand die dit ministerie in het buitenland verleent, kan zeker niet hetzelfde brede terrein aan voorzieningen bestrijken waar gedetineerden in Nederland aanspraak op kunnen maken.

14. WOTS

Verschillende fracties stelden vragen over de WOTS. Een van de vragen was of ik een overzicht kan geven van de overnames van gedetineerden welke momenteel op basis van de WOTS plaats hebben.

In het geautomatiseerde systeem Prison dat beoogt individuele dossiers samen te stellen van in totaal ruim 2600 gedetineerden in het buitenland, wordt per situatie nauwkeurig bijgehouden wat de status is van de

procesgang. In ieder dossier wordt geregistreerd of betrokkene een WOTS-verzoek heeft ingediend indien het land van detentie is aangesloten bij het VOGP (zie 2). Sinds in januari 1988 de WOTS in werking trad heeft het ministerie van Justitie circa 4400 verzoeken ontvangen om overbrenging van gevonniste personen. Er zijn in die periode circa 1500 gedetineerden overgebracht.

U stelde daarnaast de vraag of het zo is dat gedetineerden, van wie het aannemelijk is dat ze eenmaal terug in Nederland op vrije voeten komen vanwege de lagere Nederlandse maatstaf, moeilijker of zelfs niet op basis zijn WOTS worden uitgeleverd en indien dit zo is, of ik hieromtrent een appreciatie kan geven?

In het kader van het Verdrag Overbrenging Gevonniste Personen (VOGP) van de Raad van Europa of van een bilateraal Wots-verdrag kunnen Nederlandse gedetineerden in landen die aldus een verdragsrelatie met Nederland hebben een verzoek indienen tot het uitzitten van de straf in Nederlandse detentie. Het toepasselijke verdrag bepaalt of er bij terugkeer in Nederland sprake zal zijn van omzetting van de straf naar Nederlandse maatstaven, of voortzetting van het buitenlandse strafvonnis. Indien er een keuzemogelijkheid is kunnen staten die bezwaar hebben tegen de in Nederlandse gangbare straftoemeting, aan een overbrengingsverzoek de voorwaarde verbinden dat Nederland de procedure van voortgezette tenuitvoerlegging toepast. In dat geval legt Nederland het buitenlandse vonnis ten uitvoer, maar niet verder dan het in Nederland geldende strafmaximum. In de praktijk worden overbrengingsverzoeken niet op de in de vraag bedoelde grond afgewezen. Het nieuwe WOTS-beleid van mijn collega van Justitie (zie TK 2007–2008, 31 200 VI, nr 30) geeft hier overigens nog meer flexibiliteit doordat de datum van vervroegde invrijheidstelling kan worden opgeschort.

15. Bipatriden-problematiek

De kwestie Al Mansouri brengt mij op de problematiek van de bipatride gedetineerden. De leden van de CDA-fractie dringen er op aan dat ook de consulaire bijstand aan deze groep Nederlanders wordt verbeterd. Ik ben het op dit punt geheel eens met de leden van de CDA-fractie. In landen waar de consulaire toegang tot deze categorie gedetineerden problematisch of onmogelijk is (o.a. Turkije, Iran, Eritrea) is hier ook geregeld aandacht voor gevraagd bij de lokale autoriteiten. Deze inspanningen zijn tot nu toe beperkt succesvol geweest en hebben er toe geleid dat incidenteel bipatride Nederlanders bezocht mochten worden – vaak slechts eenmalig, met uitzondering van Eritrea –. Een structurele oplossing is er voor deze problematiek echter nog niet. Wel kan geconcludeerd worden dat andere landen dezelfde problemen ervaren als het gaat om toegang tot hun bipatride gedetineerde landgenoten, met name in islamitische landen. In veel andere landen speelt de problematiek overigens nauwelijks en zijn goed bezoekafspraken te maken. Kern van het probleem is het gegeven dat het Verdrag van Wenen inzake Consulaire Betrekkingen (1963) geen expliciete bepalingen kent voor het bezoeken van bipatride landgenoten. Art 36 van dit verdrag regelt consulaire toegang tot onderdanen van de zendstaat. Het land van detentie kan er evenwel voor kiezen dubbele nationaliteit niet te erkennen, en alleen uit gaat van de «eigen» nationaliteit van de gedetineerde. Art 36 van hoger genoemd verdrag biedt hiervoor geen uitweg, anders dan dat de andere staat een beroep kan doen in de geest van Art 36 handelen en terzake bilaterale afspraken te maken. Met een land als Marokko zijn hierover destijds goede afspraken gemaakt. Met andere veelal islamitische landen is dit tot op heden echter niet gelukt. Ik zal mij hiervoor evenwel blijven inspannen.

16. Uitbreiding posten

De PvdA-fractie vraagt zich terecht af of uitbreiding van de personele capaciteit wordt overwogen. Op dit moment is dat evenwel niet mogelijk in verband met de tenuitvoerlegging van de zgn. taakstelling. De in mijn brief van 4 december 2007 genoemde bezoekdifferentiatie alsmede het waar mogelijk en wenselijk extra inzetten van Reclasseringsvrijwilligers of vertegenwoordigers van Epafra's dienen ertoe bij te dragen dat de posten de toename van gedetineerden in de huidige bezetting kunnen opvangen. Dat op sommige posten desalniettemin knelpunten kunnen ontstaan valt niet uit de sluiten. Ik zal mij alsdan op de ontstane situatie beraden.